

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankančni pismen ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šif. rač. 11.153. Telefon 4586

+ JUU SRESKO DRUŠTVO MURSKA SOBOTA je zborovalo 6. februarja v Murski Soboti. Udeležba 75 % ali 97 članov.

Ker je bil tov. predsednik službeno zadržan, je vodila zborovanje tov. podpredsednica. Pozdravila je navzoče in posebno še tov. Hajnska, ki je bil premeščen po službeni potrebi iz St. Jurija ob j. ž. v Kramarovec ter mu je čestitala, da se mu je krivica že popravila, kakor poročajo časopisi. Tov. K. Kočarju je čestitala k odlikovanju z redom sv. Save V. st. Nato je podala situacijsko poročilo. Naš gmotni položaj se ni izboljšal, marveč celo poslabšal, ker so se od zadnje regulacije, pred tremi leti, cene življenjskih potrebščin dvignile za 30 %. Človekoljubnim organizacijam, med njimi tudi naši Učit. Samopomoči in Samopomoči učit. otrok, grozi propad. Orisala je prizadevanje našega vodstva, da bi preprečilo ta udarec. Navzoče članstvo je sprejelo sklep, da se pozove vodstvo JUU, naj stori vse, da se naše prepotrebne človekoljubne organizacije ohranijo. Vabi k pristopu neorganizirane tovarišice in tovariše. Družijo nas skupni stanovski interesi in odgovornost do našega ljudstva, ki terja zlasti tu na meji skupnega, sistematičnega dela, da ohranimo to, kar je naše.

Nato je podala tov. blagajničarka proračun za tekoče poslovno leto, ki ga je članstvo soglasno sprejelo, hkratu tudi sklep, da se krije primanjkljaj iz zaostankov starih dolžnikov.

Tov. tajnik je prečital došle dopise. Glede pridobivanja naročnikov na »Naš rod« se vname daljša diskusija. Končno je bil izvoljen za poročevalca za propagando »Našega roda« tov. Fr. Pajtler.

V diskusiji o predlogih k fin. zakonu je poročala tov. Merčunova o seji odseka učiteljc pri sekciji v Ljubljani. Omenjala je, da so v Srbiji nekatere prizadete tovarišice vložile prošnjo na ministrstvo, da bi smeje ostati po poroki z neučiteljem še nadalje v službi. Zna sta dva primera, v katerih je bilo prošnji ugodeno.

Sledilo je predavanje tov. V. Čurmana: »Naloge obmejnega učitelja«, v katerem je pokazal razmere, v katerih dela učitelj v Prekmurju, njegove naloge in način, kako naj jih izvaja. V diskusiji se je ugotovilo, da je največji vzrok narodne mlačnosti gospodarska stiska, ki sili tisoče naših ljudi, da grejo iskati dela v tujino. Problem sezonskih delavcev je naše najbolj pereče narodno vprašanje. Z grenko zavestjo, da domovina nima zanje kruha, gre naše delovno ljudstvo v sosednjo državo, ki je sovražna našim narodnim težnjam in je dovzetna za propagando, ki mu kaže tujino v najlepši luči. Zato je treba ljudstvu pomagati, predvsem gospodarsko. Tov. nadzornik je opozoril na pomen, ki naj bi ga imeli šolski vrtovi. Oglasilo se so tovarišice, da je tudi njim potrebna izobrazba v kmetijstvu, zlasti onim na enorazrednicah. Mlade tovarišice ovirajo posejanju kmetijskih tečajev to, da je predpisana za sprejem gotova službena doba. Pozove se vodstvo sekcije, da podvzame potrebne korake, da bi se sprejemali v kmetijske tečaje učitelji brez ozira na službena leta in prav tako tudi učiteljice. Kmetijski tečaji pa naj bi se vršili tudi na novi kmetijski šoli v Rakičanu pri Murski Soboti. Tov. S. Komac svetuje, naj bi učiteljstvo povabilo sezonske delavce in delavke pred odhodom v tujino nekaj večerov v šolo in naj bi jim dalo na pot potrebnih nasvetov. Z oziranjem na težavno delo v obmejnem srezu, je potrebno tukaj nameščati najboljše učiteljstvo, ki naj se honorira s posebnimi dokladi.

Tov. knjižničar prosi članstvo, naj izrazi željo, katere knjige naj se nabavijo za društveno knjižnico.

Pred zborovanjem je bila seja odseka učiteljice, katerega predsednica je tov. Merčunova, ki je poročala na zborovanju, da bo odsek vodil letošnjo dobrodelno akcijo na obmejnih šolah in je prosila navzoče člane potrebne podpore.

Sprejete so bile resolucije o izboljšanju našega materialnega položaja, o stalnosti na mestu, o posebnih dokladah obmejnemu učiteljstvu, o rednem napredovanju in o US in SUO.

L. Kos., podpreds. Kramberger Jožko, taj.

—t V Knjigarni Učiteljske tiskarne v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom; knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znance; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo; papir »Jasnit« za kopiranje načrtov in skic. — V tiskarni se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela od najnavadnejšega pa vse do najbolj finega večbarvnega tiska. — V knjigovoznici se vežejo knjige, brošure in izdelujejo najfinejša in tudi preprosta knjigoveška dela.

Predsedstvo JUU pri predsedniku vlade

Komunike JUU

V torek, 21. februarja, ob 14. je v kabinetu predsedništvu vlade ministrski predsednik Dragoš Cvetkovič sprejel zastopnike Jugoslov. učiteljskega združenja, in sicer predsednika Ivana Dimnika ter podpredsednika Stjepana Kranjčevića iz Zagreba in Todorja Dimitrijeviča iz Beograda. Zastopniki učiteljskega združenja so obrazložili ministrskemu predsedniku najvažnejša vprašanja, ki se tičejo ljudskega šolstva, personalne prosvetne politike in učiteljske organizacije.

Predsednik kraljevske vlade je z velikim zanimanjem sledil izvajanjem učiteljskih zastopnikov ter pokazal popolno razumevanje za želje tega učiteljskega združenja. Posebno je poudaril svojo pripravljenost, da se delo na kulturnem in prosvetnem polju izpolni

ter izboljša. Posebno zanimanje je pokazal za vprašanje organizacije in učiteljstva glede pobijanja nepismenosti med ljudstvom ter za socialno zaščito otrok, posebno kmetijskih. Zanimal se je tudi za število brezposelnih učiteljev in učiteljic ter poudaril, da je danes v naši državi 1300 oddelkov, na katerih bo treba nujno izpopolniti prazna mesta. Zato je v proračunu zagotovljen tudi nov kredit.

Zastopniki učiteljskega združenja so odšli od tega sprejema pri predsedniku vlade z veliko vero, da bo nastopila lepša bodočnost za vse učiteljstvo in njihovo organizacijo ter se bo učiteljstvo laže bavilo s prosvetno kulturnimi problemi, kar je bila za učitelje in organizacijo vedno važna naloga.

Učiteljska samopomoč rešena

Komunike stanovskih človekoljubnih ustanov

Podpisani zastopniki stanovskih človekoljubnih ustanov iz vse države smo se sešli 12., 13. in 14. februarja t. l. v Beogradu, da skupno rešujemo vprašanje pravilnika o ustanovah človekoljubnega značaja, ki se bavijo s preskrbo bolniških in posmrtnih stroškov, objavljenega v Službenih novinah št. 280 od 6. decembra 1938. S tem pravilnikom je ogroženo nadaljnje delovanje vseh naših ustanov.

Na teh sestankih smo razpravljali o našem stališču do odredb tega pravilnika in postopku za zaščito interesov približno 2.500.000 oseb, ki pričakujejo pomoč od naših ustanov. Po vsestranski razpravi o tem vprašanju je bila sprejeta resolucija in sestavljen ekspozice za g. ministra trgovine in industrije. V ekspoziciji in resoluciji so poudarjene vse negativne strani omenjenega pravilnika, ki bi kvarno vplivale na obstoj in delo naših organizacij in ki bi po sedanjih odredbah tega pravilnika bile prisiljene prenehati s svojim delom, kar bi pač bilo le v škodo članstva, naroda in države. V resoluciji in ekspoziciji se zahteva, da se delo naših človekoljubnih socialnih ustanov v ničemer ne omejuje in da se v zvezi z določili pravilnika izvede anketa, sestavi popravek, ki naj bo izvršen z novelo, a za ta čas se rok za prijavo podaljša od treh mesecev na leto dni.

Deputacija zastopnikov 37 zainteresiranih človekoljubnih ustanov, ki so zastopali približno 1000 takih ustanov iz vse države, je posetila gg. ministre za trgovino in industrijo, za zgradbe, za socialno politiko in narodno zdravje kakor tudi g. Snoja, ministra brez portfelja in je povsod naletela na veliko prijaznost in popolno razumevanje. Z merodajnega mesta smo dobili izjavo, da namen omenjenega pravilnika ni bil onemogočiti delo naših ustanov. G. minister za trgovino in industrijo je poleg ostalega ustrejel tudi naši želji, da se rok za prijavo podaljša za leto dni in da se izvede zahtevana anketa, katere namen bodi skupno reguliranje nadzorstva v teh ustanovah, toda to je v interesu obstoja in nemotenega nadaljnega človekoljubnega delovanja naših ustanov.

S tem komunikejem obveščamo javnost in članstvo naših ustanov.

Važna vprašanja

Vedno bolj čutimo, da postajajo vprašanja vzgoje in pouka kakor tudi organizacija našega šolstva iz dneva v dan bolj zapletena in da bo treba v dogledni bodočnosti nekaj ukreniti. Predvsem mislim tu na zakon o narodnih šolah iz l. 1929, ki se je sicer dolgo pripravjal, a bil končno le v hitrih narejen. Pomanjkljivosti so se kmalu pokazale in zakon je dobil tekom let mnogo popravkov, ki zmešnjajo še povečujejo. Glavna pomanjkljivost pa je v tem, ker je izšel brez pravilnika. Končno je pa eno desetletje za sedanje spreminjive čase že precej pisana doba in smo imeli v teku tega časa v mnogih primerih priliko spoznavati prednosti in pomanjkljivosti sedanjega zakona. Zato mislim, da je kar čas tu, ko nam bo treba resno in mirno premišljati, kaj je bilo dobro in kaj ne ter delati načrte za boljše bodočnost.

Zadnji čas se oglašajo neke organizacije in dajejo svoja mišljenja, nasvete in predloge, kako naj bi se preuredile razne zadeve našega šolstva. Ne bi omenjal tega, če bi ne imeli članki prozornega namena: ustvariti nekako nerazpoloženje proti šolstvu in učiteljstvu, kot da bi to imelo preveč pravic. Svoje članstvo hoče prepričati, da so le oni tu, ki imajo povsodi odločilno besedo. Pod krinko neke demokracije — kako se po nemarnem izrablja ta pojem — hočejo to izvesti. V resnici pa jim gre samo za to, da bi dobili zopet glavno besedo ljudje, ki imajo splošni javni blagor in demokracijo le za izvesek, da

za to firmo lahko služijo svojim zasebnim ciljem. To se pravi, šolstvo zopet vreči v vrtinec dnevnih vprašanj in borb in v roke posameznikov, ki smatrajo sebe za posebeljeno ljudstvo. To pa ne bo v prid ne šolstvu in ne ljudstvu.

Imamo že premnogo bridkih izkušenj, s kakih vidikov so se že obravnavala čisto šolska vprašanja. Vpliv staršev na vzgojo svojih otrok je popolnoma upravičen in na mestu, toda res po pravih zastopnikih, ne pa po kakih vsiljivcih, ki jim je vse drugo prej kot šola in blagor mladine.

Šola je skupna zadeva vsega naroda, ne pa zakupno polje enega stanu ali kaste, kjer se navadno uveljavijo ljudje močnih komolcev, zlasti če začutijo v bližini dobro pašo.

Pri reorganizaciji tako važnih ustanov je treba ljudi širokih razgledov in nesebičnih značajev. Le taki bodo videli samo en cilj: korist naroda in države.

Malenkostnih razmer smo imeli že dosti. Spomnimo se samo na čase, ko so se zaradi trmoglavosti vaških mogočnejšev bili celi boji za nabavo uboge šolske metle. Takih časov si menda nekateri žele nazaj, ker v brezplodnih preprih mnogim cvete pšenica, ki je niso vsejali sami.

Sola se mora ostreti takih klopov, a ljudstvo navidezni prijateljev. Z ljudstvom samim, in to z delavnim ljudstvom, se bo že dalo pametno govoriti. Mešetarji pa imajo pred seboj čisto druge cilje. Flor.

VSEBINA:

Predsedstvo JUU pri predsedniku vlade.

Učiteljska samopomoč rešena.

Važna vprašanja.

Dajmo šolski mladini kruha.

Ekonomsko socialna preskrba učiteljstva.

Naše šolstvo in prosveta.

Učiteljski smučarski tečaj.

† Ludviku Varlu v spomin.

UČITELJSKI POKRET: Osnutek za slovensko normalno višino in težine otrok.

LISTEK: Moj oddelek.

Splošne vesti. — Osebnе zadeve. — Učiteljska tiskarna. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na književnem trgu.

Dajmo šolski mladini kruha

Naše dnevno časopisje se o prehrani ljudskošolske mladine, posebno kmetijske, še ni dosti pečalo. Temu važnemu socialnemu vprašanju naše dobe pa je posvetilo precej pažnje tedensko časopisje in nekatere revije. Večkrat je o zadevi pisal tudi »Učiteljski tovariš«, ki je pokazal na problem, katerega nikakor ni omalovaževati, ako hočemo zares doseči dvig ljudstva in zdravje naroda. Tudi učiteljska organizacija se je, kakor znano, močno zainteresirala za to stvar, jo v svojih organih često poudarjala ter zahtevala dejanske pomoči za mladi rod. Zal, da so dejanja le v toliko stopila v življenje, v kolikor je pomogla privatna iniciativa in pridnost posameznikov. Da bi se javne ustanove temeljiteje bavile s to stvarjo, sicer še ne moremo trditi, gotovo pa je, da pred problemom hranjenja in slabe prehrane slovenske mladine na kmetih nihče ne zapira več oči, kar je le dokaz, da postaja stvar aktualna. Božičnice in humanitarne novoletne prireditve z geslom »V prid naših otrok« so rodile zanimanje za socialno delo te vrste in zares je obdarujevanje utrnilo marsikatero solzo. Za zastorom romantike smo marsikje zagledali neizogibnost bede tudi v našem podeželju, in pač razveseljiv pojav je, da je koristno iniciativnost na tem polju v našem podeželju prav zgledno podprla tudi kraljevska banska uprava ponekod s prav izdatno podporo. S tem je socialno delo zasebne iniciative, v kateri prednjači slovensko učiteljstvo, dobilo nekako potrdilo, obenem pa tudi dokaz, da se za stvar zanimajo tudi uradni činitelji. Socialno pomoč pa je treba izvesti do konca! Organizirati je treba veliko delo, ki naj služi mlademu rodu do solidne zrasti in krepkega zdravja!

Iz raznih, čeprav še pomanjkljivih statistik vidimo porazne ugotovitve o slabi prehrani mnogih in mnogih šolskih otrok. Posamezni učitelji bi lahko napisali o bedi našega naroda romane. Pasivnost zemlje in terenske prilike, pa še razni drugi vzroki, vplivajo na telesno in duševno rast otroka v takšni meri, da ni čudno, ako ponekod jedva dosegaмо minimalne učne uspehe, drugod pa niti teh ne. Pravir vseh neuspehov je v gladovanju. Tu pa je tudi iskati vzroke za poznejši slabši razvoj mladostnika. So še drugi vzroki, a vsem prednjačita — pomanjkanje, glad.

V obnovitvenem načrtu slovenske vasi bodi prehrana, in sicer dobra prehrana, osnovna točka, na kateri bo graditi stavbo našega močnejšega rodu. Smo med razpravami o važnih narodovih vprašanjih v banovinskem svetu, skupščini in senatu. »Otroško vprašanje« naj tu ne bo eno zadnjih! Enkrat je že treba kreniti z mrtve točke in urediti otroško — šolsko prehrano tako, da bo v korist naroda in države. Zato bi prav želeli, da predstavniki ljudstva povzdignejo svoj glas, ko bodo govorili o socialnem dvigu ljudstva, in da določijo znatne zneske tudi za prehrano otrok. Sosedji okrog nas se »oborožujejo« tudi z dobro telesno vzgojo mladine, a telesni vzgoji služi predvsem vsak dan debel kos kruha. Tudi pri nas ne smemo lenariti ali pustiti stvari mimo.

Prihajamo v mesec, ko bo tudi v marsikateri kmečki hiši zmanjkalo krompirja in moke. Vsaj za te mesece oskrbimo v bodoče primerno hrano, ki bi jo dobivala uboga mladina. Požrtvovalnost učiteljstva je znana. Za sebe ne znamo beračiti, za mladino bi žrtvovali vse! Nobena kljuka ni previsoka, da je ne bi mogli doseči. Na mnogih šolah že delujejo »šolske kuhinje«. Osnovati to važno ustanovo na vsaki šoli, to bodi naš smoter! Apelirajmo na vsa slovenska človekoljubna društva, da darujejo večje vsote predvsem za prehrano otrok v pomladanskih mesecih. Toda pri tem naj nihče ne dela razlike med mestom ali podeželjem. Predvsem pa se naj zanimamo za to stvar narodni zastopniki ter naj store vse, da omogočijo pri nas vsaki

Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU

—1 Pohvalna odredba predsednika vlade. Zagrebški listi ponatiskujejo vest sarajevske »Jugoslovenske pošte«, da je ministrski predsednik Cvetković naročil vsem ministrstvom, naj v roku osmih dni popravijo morebitne krivice, ki so bile storjene državnim nameščenim, ker so volili dr. Mačka. Postavijo naj se nazaj na mesta, na katerih so bili pred volitvami v državni, banovinski in samoupravni službi. Vsi listi pozdravljajo to odredbo predsednika vlade kot prvi korak k pomirjenju in rešitvi naših notranjih vprašanj. (»Jutro« 22. II.)

—1 »Delovna preobremenitev kmečke mladine« je daljši članek, ki ga prinaša »Večernik« z dne 18. februarja 1939. in ugotavlja med drugim: Anketa, izvršena med 1249 otroki, je pokazala, da je zaposlenih s težkimi deli 55 odst. otrok malih kmetov (teh je 39 odst.), 56,3 odst. otrok srednjih kmetov (26,6 odst.), 53,8 odst. velikih kmetov (9,5 odst.), 49 odst. poljedelskih delavcev (16,5 odst.), 42,5 odst. obrtnikov (4,3 odst.) in 44,4 odst. otrok staršev drugih poklicev (3,6 odst.).

—1 »Za preosnovo našega šolstva« je naslov večjega članka v »Slovenec« z dne 17. II., v katerem poročila o vzgojnem tednu, ki ga je priredila Slomškova podružnica v Novem mestu. V poročilu prinaša tudi resolucijo, med drugim: Vzgoja v vseh šolah mora biti v duhu narodne preteklosti, slovenske katoliške skupnosti in na tak način prispevati k skupni jugoslovanski misli. Učitelji in profesorji morajo spoštovati verske in narodne svetinjne, zaupane jim mladine; kdor bi žalil ta čut in delal proti verskemu in narodnemu temelju, se mora poklicati na odgovor. Učenci srednjih in osnovnih šol morajo biti med seboj tovariški; vsakršno žalitev verskega in narodnega čuta svojih sošolcev je treba kaznovati in zatreti. Pri prenosu poslov od centralne uprave na pokrajinske samouprave se naj da banovinam v prosvetnem oziru največja samostojnost, da bodo mogle v soglasju z narodnimi predstavniki razviti vso delavnost v korist mladine in šole.

—1 Iz seje finančnega odbora. Končno se g. Gabrovšek odločno zavzema za vse one profesorje in učitelje, ki so bili v prejšnjih jeenesarskih režimih politično preganjeni, to je prestavljeni ali upokojeni. Gospoda ministra naproša, naj krivice jeenesarskega režima popravi in omenjenim profesorjem ali učiteljem vrne službo. Glede izvenšolskega delovanja učiteljstva, o katerem se je mnogo govorilo pri razpravljanju, izjavlja g. Gabrovšek, da naj v Sloveniji izvenšolsko deluje med ljudstvom ono učiteljstvo, ki čuti z narodom, ki med njim živi, pozna vse njegove potrebe in težave ter spoštuje njihova čustva. Bolje je pa, da med ljudstvom ne deluje učitelj-

stvo, ki je član kakšne organizacije, ki med ljudstvom vzbuja zasovražanje. (»Slovenec«, 22. II.)

—1 Zadoščenje preganjanim nameščenim. Te dni smo slišali po radiju in čitali v domačih listih vesele vesti, da se neke stvari vendar obračajo počasi na bolje. Zlasti vesti iz Sarajeva so tolažilne. V drinski banovini se je namreč dogajalo, da so uslužbenec in uradnik preganjali med drugim že samo zovoljo tega, da so na decembrskih volitvah glasovali za listo dr. Mačka, odnosno ker so bili pristaši Hrvatske seljaške stranke. — Zganili so se najprej politični in kulturni činitelji v Sarajevu. Na njihovo posredovanje je predsednik vlade Cvetković telefonski obvestil podbana Krečkovića, potem upravnik državne bolnišnice dr. Sarca in ravnatelj zdravstvenega zavoda dr. Kaunica, da se morajo vsi odpuščeni nameščenici zopet vrniti v svojo službo. To odločbo predsednika vlade so dobro sprejeli v vseh sarajevskih krogih in mnogi upajo, da bodo popravili krivico, ki so jo prizadejali iz prav tako nestvarnega razloga tudi drugim uslužbenecem in uradnikom z mučnimi preganjanji. Nadalje so prejela upravna oblastva naredbo, da ne smejo pozvati na nastop kazni nobenega od tistih, ki so bili kaznovani zaradi volitve. Skupina narodnega sporazuma v Sarajevu je v teh dveh mesecih izplačala odpuščenim služabnikom in uradnikom, ki jih je bilo samo v tem mestu dobro stotino, nad 80.000 dinarjev podpore. Nekateri nabiralci teh sredstev so bili kaznovani, zdaj pa jim kazni po najnovejši odredbi ukinjajo. Upamo, da se tisti hudi časi, ko so neki politični mogotci — pravilno: politični slabiči — neljube jim nameščence toliko preganjali brez stvarnih razlogov, ne povrnejo nikoli več. Premestitve, upokojitve in odpuščitve iz službe so bile občasno — tu bolj, tam manj — na dnevnem redu. Napravljali so državljane druge, tretje, da, nikake vrste, narodne izobčence, včasih kar na debelo... Bo prišel čas, ko bo pošteni svet javno s prstom kazal na ljudi, ki so preganjanja predlagali, zahtevali in odobrivali. Kdo more preceniti škodo in gorje, ki so jih povzročili preganjalci nedolžnim posameznikom, družinam in deželam z nesmiselnim početjem? Kakor kaže razveseljivi sarajevski primer, se je zganilo srce in zbujala se jim vest. To je dobro znamenje za našo bodočnost. Človeška vest in državljanska modrost naj povsod zmajujeta! Zavedni narod bo blagoslavljaj tiste, ki bodo vse take krivice odpravili in popravili, za bodočnost pa odločno preprečili in onemogočili! (»Edinost«, 18. II.)

—1 Za obmejno šolstvo se je na banskem zasedanju zavzel banski svetnik dr. Miler iz Maribora. Ta je v svojem govoru zahteval več pozornosti za obmejno šolstvo, ki predstavlja važen narodnoobrambni steber. (»Večernik«, 16. II.)

Sivka Anton, št. Jurij ob juž. žel.: Vrbič Michael, Ljubljana; Jarc Franja, Ormož, in Jevnikar Edo, Kamnik. Svojcem teh zadrudnikov je izplačala uprava US 91.000 din posmrtnine.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Prošnja. Tajništvo Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« prosi vse članke in članice — posebno alte in tenorje — ki še niso poslali svojih izjav glede udeležbe na turneji, da store to takoj.

KDOR UČITELJ TA ČLAN UČITELJSKE TISKARNE!

Šolski radio

—r XX. Torek, 28. februarja: Naš skladatelj Emil Adamič; glasbeno predavanje. G. Vinko Rupnik. Razpored: 1. Emil Adamič — slovenski narodni pevec. 2. Njegova narodna in umetna pesem za mladino. 3. Nekaj njegovih mladinskih zborov in solo točk na ploščah. II.—III.

Petek, 3. marca: Marec doma in v prirodi: dialog. Vodi g. Miroslav Zor. Pomladanska dela v malem gospodarstvu. Izprehod po loki in gozdu. Zvonček, žefran in trobentica — zakaj tako zgodaj cveto; spraševanje. II.—III.

V dialog bomo vpletli nekaj slušnih kulis in prosimo cenjene poslušalce, da nam poročajo, kako so slišali in če je treba kaj predu-gačiti.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 26. februarja, ob 17. uri, predaval g. dr. Jože Basaj: Kreditne zadruge, temelji narodnega gospodarstva.

Na Vas je ležče da imate obleko vedno kot novo
zato jo pustite redno kemično čistiti ali barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pratlina — Svetlolikalnica

Stanovska organizacija JUU iz društev Vabla

— JUU SRESKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI bo zborovalo dne 11. marca ob 9. uri v Sokolskem domu v Murški Soboti. Z ozirom na 20-letnico smrti našega največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja, predava g. profesor Liška o Cankarju. Ker so na dnevnem redu še važne stanovske zadeve, prosimo, da se učiteljstvo zborovanja polnoštevilno udeleži. Pol ure pred zborovanjem je sestanek odseka učiteljev. Prosimo tudi, da poravnate članarino za prvo polletje. Poslušajte se učiteljske knjižnice, ki posluje na dan zborovanja od 8. do 9. ure v stari ljudski šoli na Aleksandrovi cesti.
Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELSAH bo zborovalo v soboto, dne 11. marca, v št. Vidu pri Grobelnem. Poleg običajnih točk je na sporedu nadaljevanje predavanja g. sreskega kmetijskega referenta Bračka o gospodarskih problemih sreza in poročilo tov. Pogačnika o učiteljskih gospodarskih ustanovah. Radi važnosti obeh predavanj pričakujemo polnoštevilno udeležbo.
Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO MARI-BOR-DEŠNI BREG bo zborovalo dne 4. marca 1939. ob deveti uri na deški ljudski šoli v Studencih z naslednjim dnevnim redom: 1. »Gozdarstvo«, predava sreski šumarski referent (s filmom). 2. »Sodobna šola v bistvu in načinu«, predavata tovariša Ciril Drekonja in Ernest Vranc. 3. Situacijsko poročilo. — Zborovanje se prične ob deveti uri. Prosimo točnosti. Ob tej priliki naj šolski upravitelji javijo sreskemu šumarskemu referentu, če bi bili pripravljeno gojiti na šolskem vrtu gozdna drevesa.
Odbor.

— JUU — SRESKO DRUŠTVO ČRNO-MELJ bo zborovalo dne 4. marca t. l. ob 12,30 najverjetneje v Črnomlju. Dnevni red in kraj bosta pravočasno javljena.
Odbor.

Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUBLJANA OKOLICA-ZAH. DEL je zborovalo dne 11. februarja 1939. v Ljubljani. Navzočih je bilo 75, odsotnih pa 20 članov.

Predsednik tov. Vrhovec je orisal razmere v naši organizaciji ter napore vodstva, da doseže na merodajnih mestih ugodno rešitev vprašanj glede učiteljskih premostitev, napredovanj, zvišanja prejemkov, novih postavitev in dodelitev ter glede razpisov službenih mest. Obvestil je člane o razsodbi drž. sveta, da pripadajo učitelji, če je dodeljen, dnevnice in potni stroški, da se smatrajo staroupokojene učiteljice ženskih ročnih del kot uradnice in ne kot zvišničnice ter da pripada učiteljicam, ki so poročene z neučitelji in živijo ločeno od svojih mož, stanarina.

Tajnica je objavila članom dopise, ki jih je prejelo društvo.

Tov. Angela Vodetova je v svojem predavanju: Učitelj v službi naroda, pokazala velike in važne naloge, ki čakajo zlasti učiteljstvo, da ohrani našo ljudje ob mejah in izven meja čut, da so deli našega narodnega telesa. Ta naloga zahteva požrtvovalnih delavcev in urejene propagande, kakršno imajo naši močni sosedje. Kako potrebno je to delo, je pokazala predavateljica, ko je opisala žalostne razmere na obmejnih šolah in s statističnimi podatki o izgubi nar. posestev ob mejah. Za poboljševanje propagandnega dela je nasvetovala akcijo, kakršno vrše že nekateri srezi in šole v Ljubljani.

Po predavanju je bila daljša razprava. Sprejet je bil predlog, naj bi banska uprava blago, s katerim obdaruje vsako leto nekaj učencev, poslala obmejnimi šolam.

Društvo se bo udeležilo v marcu skupnega zborovanja v Ljubljani.

Na dan naslednjega zborovanja pa si bodo člani ogledali premogovnik in steklaro v Hrastniku.

Sprejet je bil tudi predlog, naj bi sekcija posredovala pri gledališki upravi, da bi znižala vstopnino k predstavam članom našega društva za 50 %.
S. Vrhovec, preds. Lenarčič Ana, tajnica.

Novosti na knjižnem trgu

—k Prešeren 1880. do 1838. Življenje pesnika in pesmi, spisal France Kidrič. Izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani 1938. Cena obeh v platno vezanih delov 300 din.

V Tiskovni zadrugi je izšla pred kratkim tudi druga knjiga velikega dela »Prešeren«. Ze prvi knjiga, ki je izšla l. 1936. in ki vsebuje vse Prešerove pesmi in tudi njegovo korespondenco, nam priča o temeljitosti in natančnosti, s katero pisatelj obravnava in opisuje Prešerovo življenje. V drugi knjigi pa je priobčena povsem natančna in vse podrobnosti obsegajoča Prešerova biografija in to od rojstva do njegovega 38. leta. Nad 420 strani obsegajoče delo je razdeljeno v sledeča poglavja: »Razgled«, ki služi namesto uvoda. »Gradove svetle zida si v oblake« poglavje, v katerem je zapopadeno življenje našega velikega pesnika od rojstva do l. 1821. Podrobno je tu podan opis njegove otroške dobe in srednješolskih študij. — »Ko bi bil od konca to vedel kar sedaj vem«. V tem poglavju je zajeta doba Prešerovih študij na juridični fakulteti na Dunaju. Podano je v njem življenje pesnika in tudi njegova težka borba za življenjski obstanek od 1821. do 1828. leta. — »Kjer hodi mu je s trnjem pot posuta« (1828. do 1838.). Tu so orisana leta po pesnikovem povratku z Dunaja in začetek njegovega dela v Ljubljani. Do natančnih podrobnosti so opisane težave, ki jih je imel naš veliki pesnik France Prešeren preden je dobil službo. Zajeto pa je tudi njegovo začetno pesniško delo in prizadevanje ustvariti novo slovensko poezijo. — »Vse misli zvirajo z ljubezni ene« (1833. do 1838.). V tem zadnjem poglavju je podana doba Prešerove ljubezni do Primčeve Julije in njegovo pesniško ustvarjanje v teh letih.

Iz tega monumentalnega Kidričevega dela spoznamo potek Prešerovega dela in vsvarjanja, njegov življenjski potek in povsem natančno dobo, v kateri je Prešeren živel. V tej knjigi so opisane vse književne, kulturne in tudi politične razmere tedanjega časa. Prav ta doba, ki v njej nastopa Prešeren ne samo kot vodnik, marveč tudi kot reformator slovenskega pesništva, je za slovensko literaturo in tudi kulturo velike važnosti. Ni čuda, da so doslej skušali v raznih oblikah opisati Prešerna in njegovo dobo razni pisatelji, tako Vaštetova in Slodnjak, a popoln pregled Prešerovega ustvarjanja, vsega njegovega dela in tudi natančen popis tedanje dobe spoznamo šele iz omenjenega Kidričevega dela.

Oba dela te knjige predstavljata dragocen prispevek naše književnosti. Vsakdo, ki hoče spoznati vse okoliščine, v katerih so nastajale Prešerove poezije in ki hoče spoznati dobo in razmere, v katerih je ustvarjal Prešeren novo slovensko poezijo, mora preštudirati to delo. Zelo potrebno in prav bi bilo, če bi to res lepo delo nabavile vse šole za svoje knjižnice.

Pripomniti je treba, da z drugim delom te knjige še ni zaključena Prešerova biografija, kajti manjka še doba od 1838. do 1849. Zaradi preobsežnosti gradiva bo moral iziti še tretji del Kidričevega Prešerna. S tem bo delo popolno, a Slovenci bomo imeli vsaj o enem izmed svojih velikih mož popolno biografijo.

FR. P. ZAJEC
izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6,
pri frančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, hygrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.

MESTO NA VEČRAZREDNICI

v industrijskem kraju ob železnici Ljubljana—Zidani most, se zamenja z mestom na večrazrednici na Gorenjskem ali Notranjskem. Dopisi na upravništvo pod »Ugodno«.

Učiteljski pravnik

—š Vrnitev odtegljajev, vplačanih za »Zvezo nabavljajnih zadrug v Beogradu«.

K objavljenim navodilom v zadnjih dveh številkah »Učit. tovariša« smo slednjič doznali, da zahteva »Zveza« poleg mrliškega lista tudi listino sodišča, da je zahtevalec povračila pravni naslednik umrlega vplačnika.

Vlogi po vzorcu v 27. števi. »Učit. tovariša« je torej priključiti overovljen prepis mrliškega lista in sodno listino — izjavo.

—š Vprašanje K. Z. čl. 2. uredbi o višini nagrade dnevničarjem se glasi: »Po vsakem dovršenem drugem letu službe se sme nagrada zvišati, in sicer: c) dnevničarjem pod zap. štev. 3 razpredelnice (tu sem spadajo učiteljsko-dnevničarji) za 60 dinarjev. (Sl. l., kos 13. in 31. iz l. 1932.).

—š Vprašanje G. P. — Kakšne olajšave je odredilo ministrstvo vojske in mornarice učiteljicam, ki se poročijo z oficirji, pri polaganju kavicije.

Odgovor! Po § 93/a zakona o narodnih šolah prestane po l. avgustu 1937. služba učiteljici, ki se poroči z osebo, ki ni učitelj narodne šole, zato ne pride za učiteljico po l. avgusta 1937. v poštev ugodnost, ki je veljala poprej za drž. uradnice, če so se poročile z oficirji. — Olajšava za uradnice, ki ostanejo lahko tudi po poroki v drž. službi, je ta, da jim ni treba polagati kavicije, če znaša njihova mesečna plača dvakrat toliko, kolikor znašajo obresti od kavicije 50.000, odnosno 80.000 din.

Naša gospodarska organizacija

—g Učiteljskemu domu v Mariboru je daroval Neimenovan v spomin nepozabnega učitelja in tovariša Hrena 100 din. V počaščenje spomina blagopokojnega tov. Adolfa Pacherja pa Franja in Šima Vodenik iz Kranja tudi 100 din. Prav iskrena zahvala!

M. Kožuh, blagajnik

—g Zadrudnikom Učiteljske samopomoči v Ljubljani. V četrtem četrtletju 1938. leta (oktober, november, december) je umrlo 7 zadrudnikov: 469.—475. smrtni primer. Ti so: Thurnher-Kovač Anica, Višnja gora; Marn Josip, Ljubljana; Kenda Matija, Goričane;